

Využitie počítačového programu pri riešení problematiky odpadov

Na predbežné dimenzovanie kapacity zariadení na spracovanie odpadov (triediacich či spaľovacích), ale aj kapacity skládok v rôznych typoch lokalít, treba mať aspoň predbežné bilancie odpadov v určitom územnom celku. Pri spracúvaní problematiky komunálnych, resp. priemyselných odpadov v okresoch Prešov a Michalovce dotazníkovým prieskumom (r. 1989) sa zistilo, že medzi uvádzanými a skutočnými údajmi o množstve a kvalite týchto odpadov existujú značné rozdiely. Využitie takýchto údajov je diskutabilné. Jednou z možností, ako sa v určitom konkrétnom regióne priblížiť k reálnym hodnotám, je využitie počítačových programov Lotus 1-2-3, prípadne Quatro. Pri použití údajov, známych zo štatistických podkladov v určitom sídelnom útvare, umožňujú predbežne určiť:

- množstvo odpadov, vznikajúcich v regióne za určitú časovú jednotku (deň, týždeň, rok);

- počet zberných nádob a kontajnerov potrebných na vypočítané objemy odpadov i veľkosť plochy, ktorú tieto nádoby zaberú;
- variantný prepočet pre rôzne možnosti spracovania odpadov;
- rozloženie produkcie odpadov v priebehu roka.

Pri výpočte objemu odpadov sa vychádza z ich zloženia (tab. 1). Vstupné údaje však možno meniť a upravovať (napr. podľa typu zástavby — pri vykurovaní ušľachtilými palivami sa mení hlavne podiel jemných frakcií), prípadne podrobnejšie členiť — štruktúra programu Lotus umožňuje pružne meniť tieto hodnoty. Po zadaní údajov o počte pôvodcov odpadov (tab. 2) sa získa výpočet množstva odpadu v určitom regióne. Pôvodca predstavuje určitý typ činnosti, v ktorej sa produkuje určité množstvo odpadov za určitú časovú jednotku. Z vložených úda-

jov možno vypočítať ďalšie hodnoty:

a) Množstvo odpadov vznikajúcich v určitom regióne za určitú časovú jednotku. Napr. v regióne s 50 400 pôvodcami odpadov pribúda denne minimálne 28 t, maximálne 48 t (priemerná hodnota je 38 t odpadov za deň); týždenne je to minimálne 199 t, maximálne 336 t (priemer je 267 t). Podobne môžeme stanoviť množstvá odpadov za rok.

b) Potrebný počet zberných nádob (110 l) a kontajnerov (1100 l) pri rôznej periodicite odvozu odpadu (1 alebo 2 × za týždeň), ale aj nevyhnutne potrebnú plochu na ich stanovište. Tento údaj je dôležitý napr. pri projektovaní blokov obytných domov.

Program Lotus umožňuje spracovať vstupné údaje na ďalšie špecifické prepočty (tab. 3 a 4). Je to pomerne jednoduchý program a vzhľadom na rozširujúcu sa sieť osobných počítačov, ľahko dostupný pre široký okruh používateľov.

Vladislav Jakubov

Litetarúra

Reference manual Lotus. 1985, Cambridge

Tab. 1. Rozdelenie odpadov podľa druhu

Druh odpadu	Priemerný výskyt [%]
Jemné frakcie 8 mm	37
Papier, lepenka	26
Textil	2
Vegetatívny odpad	15
Plastické hmoty	4
Guma, koža, drevo	5
Sklo	4
Kovy	4
Ostatné odpady	3

Tab. 2. Vzor vstupných údajov pre výpočet v programe LOTUS

Typ pôvodcu odpadu	Počet pôvodcov
Bytový fond	obyvateľov 37 000
Administratíva	zamestnancov 1 500
Hotely, ubytovne	lôžok 1 500
Školy	žiakov 2 000
Materské školy, jasle	detí 300
Obchodné domy	zamestnancov 1 000
Samoobsluhy, potraviny	zamestnancov 800
Ostatné obchody	zamestnancov 800
Divadlá, kiná	miest 800
Nemocnice	lôžok 1 200
Ostatné zdravotn. zariadenia	zamestnancov 800
Športové štadióny otvorené	návštevníkov 2 500
Plavárne	návštevníkov 200
Spolu	50 400

Tab. 3. Variantný prepočet pre rôzne možnosti spracovania odpadov

Názov variantného spracovania	Množstvá odpadu pre jednotlivé varianty pri prednostnom spracovaní na:			
	rozmer	kompost	druhotné suroviny	spálenie
— Odpady na kompost	[t · r ⁻¹]	19 934	6 457	—
potrebná plocha na spracovanie	[m ²]	14 404	9 362	—
množstvo na skládkovanie	[t · r ⁻¹]	3 476	2 260	4 594
výsledné množstvo kompostu	[t · r ⁻¹]	6 457	4 197	—
— Odpad na druhotné spracovanie	[t · r ⁻¹]	1 365	5 091	1 365
potrebná plocha	[m ²]	2 322	8 655	2 322
množstvo na skládkovanie	[t · r ⁻¹]	88	254	88
— Odpad na spálenie	[t · r ⁻¹]	1 117	620	6 457
potrebná plocha	[m ²]	726	403	4 197
množstvo na skládkovanie	[t · r ⁻¹]	167	93	968
Celková potreba plochy	[m ²]	17 452	18 421	6 519
Celkové množstvo na skládkovanie	[t · r ⁻¹]	3 733	2 607	5 651

Tab. 4. Rozloženie výskytu odpadov na jednotlivé mesiace

Mesiac	Množstvo odpadov [t]		
	min.	max.	priem.
Január	958	1 618	1 288
Február	881	1 486	1 183
Marec	933	1 574	1 253
Apríl	907	1 530	1 218
Máj	850	1 434	1 142
Jún	798	1 346	1 072
Júl	704	1 189	947
August	715	1 206	961
September	850	1 434	1 142
Október	912	1 539	1 225
November	953	1 609	1 281
December	984	1 661	1 323

Architektúra v prostredí

V rekreačnej oblasti Vysokých Tatier sa v dňoch 21.—23. 5. 1991 uskutočnila 3. vedecká konferencia „Architektúra v prostredí“. Jej usporiadateľmi boli Ústav stavebníctva a architektúry SAV, Spolok architektov Slovenska a Dom techniky ZS VTS Bratislava.

Hlavnou témou podujatia bolo prostredie, v ktorom sa architektonické dielo nachádza, ovplyvňuje a formuje ho, prostredie, ktoré architektúra vytvára pre človeka. V referátoch sa zdôrazňovali predovšetkým tri aspekty: architektonicko-urbanistický, sociologický a ekologický, odrážajúce niektoré nové trendy pri tvorbe kvalitného životného prostredia.

Architektonicko-urbanistický pohľad bol najvýraznejší, lebo na konferencii prevažovali architekti, urbanisti a odborníci z technických vied. Zdôrazňovali používanie zdravo a nezávadných stavebných materiálov, najmä nevyhnutnosť vylúčiť z nich toxické zložky. Obsahujú ich napr. pórobetónové výrobky z elektrárenských popolčiek, rôzne nátery používané v interiéroch, Luxol atď. Treba sa orientovať na prirodzené zdroje energie (solárnu — zasklené verandy a terasy) a vrátiť sa k prírodným materiálom (drevo, kameňu, nepálenej tehle). K znižovaniu tepelných strát budov prispieva špeciálna obalová a izolačná technika, ako aj málo členitý kompaktný tvar budov. Do architektonického diela treba zakomponovať čo najviac prírodných prvkov (napr. zatravnené strechy). Takéto nové architektonické prvky pomáhajú vytvárať priaznivú mikroklimu a prispievajú predovšetkým k prirodzenému zakomponovaniu architektúry do okolitého prostredia. V týchto intenciách treba nasmerovať novú výstavbu a aktualizovať koncepciu technickej politiky.